<u>15 -ാം കേരള നിയമസഭ</u>

<u>8 -ാം സമ്മേളനം</u>

<u>നക്ഷത്രചിഹ്നമിട്ട ചോദ്യം നം. 362</u> **<u>13-03-2023 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്</u>**

<u>ജലസമൃദ്ധി പദ്ധതി</u>

ചോദ്യം		ഉത്തരം	
ശ്രീ. കെ.കെ. രാമചന്ദ്രൻ, ശ്രീ ഐ ബി സതീഷ്, ശ്രീ. പി. മമ്മിക്കുട്ടി		ശ്രീ. റോഷി അഗസ്റ്റിൻ (ജലവിഭവ വകുപ്പ് മന്ത്രി)	
(എ)	സംസ്ഥാനത്ത് ജലസംരക്ഷണത്തിനായി ജലസമൃദ്ധി പദ്ധതിക്ക് കീഴിൽ നദീതട, നീർത്തട അടിസ്ഥാനത്തിൽ ജലവിഭവ വകുപ്പ് ആസൂത്രണം ചെയ്ത് നടപ്പിലാക്കുന്ന പ്രവൃത്തികളെക്കുറിച്ച് വിശദമാക്കാമോ;	(എ)	സംസ്ഥാന സർക്കാർ നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന നവകേരളം മിഷനിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഉപമിഷനായ 'ജലസമൃദ്ധിയുടെ' ഭാഗമായി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ നീർത്തട പ്ലാനുകളും, ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകളും തയ്യാറാക്കുകയും, നീർത്തട പ്ലാനുകളിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള പദ്ധതികൾ, റിഡ്ജ്-ടു- വാലി സമീപനം സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ട് ജലസേചനം/ പഞ്ചായത്ത് വകുപ്പുകളുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ നിർവ്വഹിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ കാട്ടാക്കട പഞ്ചായത്തിലെ "ജലസമൃദ്ധി പദ്ധതി, പുഴയൊഴുകും മാണിക്കൽ" (ongoing), എന്നിവ ഇതിന് ഉദാഹരണമാണ്. "ജല സമൃദ്ധി പദ്ധതിയുടെ" ഭാഗമായി കാട്ടാക്കട നിയോജക മണ്ഡലത്തിലെ തെരഞ്ഞെടുത്ത 40 സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങളിലേയും, 5 അംഗൻവാടികളിലേയും തുറന്ന കിണറുകളിൽ ഭൂജലസംപോഷണ പ്രവൃത്തികൾ ഇതിനകം നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്.
(ബി)	ജലവിഭവാസൂത്രണവും നിരീക്ഷണവും കാര്യക്ഷമമാക്കുന്നതിന് ശാസ്ത്ര, സാങ്കേതികശാസ്ത്ര വിദ്യകളുടെ പ്രയോഗം യാഥാർത്ഥ്യമാക്കുന്നതിന് പദ്ധതിയുണ്ടോ; ഇതിനായി പ്രാദേശികാടിസ്ഥാനത്തിൽ ജല ബജറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നുണ്ടോയെന്ന് അറിയിക്കാമോ;	(ബി)	ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ International Centre for Free and open Source Software (ICFOSS) ,Kerala സ്റ്റേറ്റ് IT Mission എന്നിവരുടെ സാങ്കേതിക സഹായത്തോടെ ഓപ്പൺ സ്ട്രീറ്റ് സങ്കേതം പ്രയോജനപ്പെടുത്തി സംസ്ഥാനത്തെ നീർച്ചാലുകൾ രേഖപ്പെടുത്തുവാനുള്ള പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. സെൻട്രൽ പബ്ലിക് ഹെൽത്ത് ആൻഡ് എൻവയോൺമെന്റ് എഞ്ചിനീയറിങ് ഓർഗനൈസേഷൻ (CPHEEO) എന്ന കേന്ദ്ര നഗരകാര്യ മന്ത്രാലയത്തിന് കീഴിലുള്ള സാങ്കേതിക

വിഭാഗം നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായാണ് കേരള വാട്ടർ അതോറിറ്റി ശുദ്ധജലവിതരണം നടത്തിവരുന്നത്.

ഭൂജല വിതാനം അറിയുന്നതിനുള്ള ടെലിമെട്രി സിസ്റ്റം ഫണ്ടിന്റെ ലഭ്യതയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ (എൻ.എച്ച്.പി) നടപ്പിലാക്കി വരികയും കേരളത്തിലെ ജലവിഭവ ആസൂത്രണം കാര്യക്ഷമമായി നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായി കേരളത്തിലെ ഭൂജലസ്രോതസ്സുകളുടെ വിവര ശേഖരണം (well census) ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഈ പദ്ധതിയിലൂടെ സംസ്ഥാനത്തെ മുഴുവൻ ഭൂജല സ്രോതസുകളുടെയും (തുറന്ന കിണർ, കുഴൽ കിണർ, കുളങ്ങൾ, നീരുറവകൾ, മുതലായവ) വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ ഡാറ്റാ ശേഖരണത്തിന്റെ ഏകോപനവും പരിശീലന പ്രവർത്തനങ്ങളും വഴി സംയോജിത ബഡ്ജറ്റിംഗും ജല വിഭവ ആസൂത്രണവും സംബന്ധിച്ച പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിവിധ ഘട്ടങ്ങളിലായി നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. കൂടാതെ സംസ്ഥാനത്ത് ഗ്രാമീണ മേഖലകളിൽ വിവിധ ഏജൻസികൾ വഴി നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുള്ള സാമൂഹിക ചെറുകിട കുടിവെള്ള പദ്ധതികളുടെ വിവര ശേഖരണം മൊബൈൽ ആപ്പ് ഉപയോഗിച്ച് നടത്തി വരുന്നു.

ഓരോ പ്രദേശത്തെയും പ്രാദേശിക പ്രത്യേകതകളും മഴയുടെ ലഭ്യതയും പരിഗണിച്ചുകൊണ്ടും സൂക്ഷ്മ നീർത്തടങ്ങളെ അടിസ്ഥാന യൂണിറ്റായി എടുത്തുകൊണ്ടും ജല ലഭ്യതയും ജല ആവശ്യങ്ങളും താരതമ്യം ചെയ്ത് ജല ദൗർലഭ്യവും അധിക ജല ലഭ്യതയും അതനുഭവപ്പെടുന്ന കാലവും കണക്കാക്കുന്നതി നായിട്ടാണ് പ്രാദേശികമായി ജലബജറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നത്.

ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഭാഗമായി Centre for Water Resources Development & Management (CWRDM) ന്റെ സാങ്കേതിക സഹായത്തോടെ തയ്യാറാക്കിയ കരട് മാർഗ്ഗരേഖ പ്രകാരം വയനാട് ജില്ലയിലെ മുട്ടിൽ പഞ്ചായത്തിൽ പൈലറ്റടിസ്ഥാനത്തിൽ ജലബജറ്റ് തയ്യാറാക്കിയിരുന്നു. ഇതിന്റെ കൂടി അടിസ്ഥാനത്തിൽ മാർഗ്ഗരേഖ കൂടുതൽ കൃത്യത വരുത്തി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

എല്ലാ ജില്ലയിലെയും കുറഞ്ഞത് ഓരോ ബ്ലോക്കിൽ വീതം ജലബജറ്റ് തയ്യാറാക്കണമെന്ന് ഹരിതകേരളം കർമ്മ സമിതിയിൽ തീരുമാനമെടുക്കുകയും കേരളത്തിലെ 15 ബ്ലോക്കുപഞ്ചായത്തുകളിലും

			അവയുടെ പരിധിയിൽ വരുന്ന 94 ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളിലും ജലബജറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്ന പ്രവർത്തനം ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ രൂപീകൃതമായിട്ടുള്ള സാങ്കേതിക സമിതികളുടെ നേതൃത്വത്തിലാണ് ഈ പ്രവർത്തനം നടത്തുന്നത്. ഇത്തരത്തിൽ തെരഞ്ഞെടുത്ത ബ്ലോക്കുകളിലെ സാങ്കേതിക സമിതി അംഗങ്ങൾക്ക് ജലബജറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച് പരിശീലനം ഹരിതകേരളം മിഷന്റെയും CWRDM ന്റെയും നേതൃത്വത്തിൽ നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ജലബജറ്റ് നടത്തുന്ന മുഴുവൻ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെയും അധ്യക്ഷരുടെ ഒരു ശിൽപശാല സംഘടിപ്പിച്ച് പ്രവർത്തന പരിപാടി ചർച്ച ചെയ്ത് അന്തിമ മാക്കിയിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ ബ്ലോക്ക്തല സാങ്കേതിക സമിതി യോഗങ്ങളും ബ്ലോക്ക് കൺവെൻഷനുകളും നടന്നു വരുന്നു. റീബിൽഡ് കേരള പദ്ധതിയുടെ കീഴിൽ ഐ.ഡി.ആർ.ബി. ഹൈഡ്രോളജി ഡിവിഷൻ Kerala Water Resources Information System – Kerala WRIS വികസിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ജല അനുബന്ധ മേഖലകളിലെ ഡാറ്റ ഒരു പ്ലാറ്റ്ഫോമിൽ സംയോജിപ്പിച്ച് അതിലൂടെ നയ നിർമ്മാതാക്കൾക്കും ജലമേഖലയിലെ അനുബന്ധ വകുപ്പുകൾക്കും അഭികാമ്യമായ ഒരു വെബ് പോർട്ടലായാണ് Kerala WRIS വിഭാവനം ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. ജലബഡ്ജറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നതിന്റെ ഒരു മോഡ്യൂളിന്റെ സോഫ്റ്റ് വെയർ വികസനം പൂർത്തിയായിട്ടുണ്ട്.
(സി)	നീർച്ചാൽ ശൃംഖലകൾ പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ച് വേനൽക്കാലത്ത് കൂടി നീരൊഴുക്ക് ഉറപ്പാക്കാൻ കഴിയുന്ന രീതിയിലാണോ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആസൂത്രണം ചെയ്തിരിക്കുന്നതെന്ന് വ്യക്തമാക്കാമോ?	(സി)	കാലാകാലങ്ങളായും, 2018, 2019 വർഷങ്ങളിലെ പ്രളയാനന്തരവും ജല സ്രോതസ്സുകളുടെ അടിത്തട്ടിലും, കരകളിലും എക്കൽ, മണ്ണ്, മറ്റ് പാഴ് വസ്തുക്കൾ എന്നിവ അടിഞ്ഞ് കൂടി ഒഴുക്ക് തടസ്സപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇത് കണക്കിലെടുത്ത്, കേരളത്തിലെ 44 നദികളുടെയും ചുമതല ജലസേചന വകുപ്പിലെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് എഞ്ചിനീയർമാർക്ക് നൽകുകയും, നദികളുടെ സ്ഥിതി വിവരിക്കുന്ന റിപ്പോർട്ടുകൾ തയ്യാറാക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നദികളുടെ കൈവഴികളിലും, ചില നദികളിലും അടിഞ്ഞു കൂടിയ ചളിയും, എക്കലും, മറ്റ് മാലിന്യങ്ങളും നീക്കം ചെയ്യുന്നതിനായി തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ സഹകരണത്തോടെയും, ജലസേചന വകുപ്പിന്റെ ബജറ്റ് വിഹിതം ഉപയോഗിച്ചും പ്രവൃത്തികൾ നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഇതിനു പുറമേ ജനപങ്കാളിത്തത്തോടു കൂടി സന്നദ്ധ പ്രവർത്തന സ്വഭാവത്തിലും ജലസ്രോതസ്സുകൾ പരിപാലിച്ചു വരുന്നു.

			ജല ബജറ്റ് തയ്യാറായശേഷം അതിനെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ഓരോ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനത്തിലും ജല സുരക്ഷ ഉറപ്പാക്കാൻ കഴിയുന്ന തരത്തിൽ ഒരു കൃത്യമായ ജല പരിപാലന പരിപാടി ഉൾപ്പെടുന്ന ഒരു ജലസുരക്ഷാ പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കാനും വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ ഏകോപനത്തോടെ പ്രസ്തുത പ്ലാൻ നടപ്പിലാക്കാനുമാണ് ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി ജലസ്രോതസ്സുകൾ പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ച് മാലിന്യമുക്തമാക്കി സംരക്ഷിക്കുവാനും ലക്ഷ്യമിടുന്നു. ഹരിതകേരളം മിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഭാഗമായി "ഇനി ഞാനൊഴുകട്ടെ" എന്ന കാമ്പയിന്റെ ഭാഗമായി നീർച്ചാൽ ശൃംഖലകൾ വീണ്ടെടുക്കുന്ന പ്രവർത്തനം നടന്നുവരുന്നു. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി 14563 കി.മീ. നീർച്ചാലുകൾ പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ, പശ്ചിമഘട്ട പ്രദേശങ്ങളിലെ നീർച്ചാൽ ശൃംഖലകൾ വീണ്ടെടുക്കുന്നതിനുള്ള 'സുരക്ഷിതമാക്കാം പശ്ചിമഘട്ടം' എന്ന കാമ്പയിൻ പശ്ചിമഘട്ട പ്രദേശങ്ങളിലെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ